

RETRATS DEL NATURAL
JOAN POL TUBELLA
 CINEMATOGRAFISTA

(77)

CRISTINA CALDERER

L'emocionant soroll del projectador

TONI VALL
 BARCELONA

Li pregunto quin és el seu ofici i se n'inventa un: cinematografista. Podria haver dit projeccionista, conservador cinematogràfic, arxiver de pel·lícules o alguna altra cosa més transcendent o pagada de si mateixa, com gestor cultural, per exemple. Però no, el Joan Pol es considera a ell mateix cinematografista, o sigui, home de cinema, soldat ras d'un art que l'apassiona des de petit, que mai l'ha abandonat i que ara el contempla des de l'objectiu dels projectors que col·lecciona amb devoció. En té una quinzena i tots funcionen. Són màquines perfectes, majestoses, esveltes, d'èpoques antigues. Han habitat a les cabines de projecció de tot arreu. Indrets desapareguts als quals s'ha sostret la vida.

M'explica que la millor maquinària sempre ha sigut l'alemanya. Marques com Bauer i Ernemann, que rivalitzaven amb l'holandesa Philips o la Cinemeccanica milanese. A Espanya s'estilava l'Ossa, que també feia motos i, com que se'n venien moltes més, aquests projectors van anar quedant arraconats. N'engega un i el soroll del motor és inconfusible, una banda sonora que fa volar la memò-

ria, la pàtria dels que ens sentim com a casa enmig de la foscor il·luminada per un raig de llum sobre una pantalla blanca. És emocionant perquè és el soroll del cine. I el cine, com tot-hom sap, és emoció.

Els té tots ben alineats, llestos per passar revista, al passadís principal del seu magatzem de pel·lícules en 35 mm. N'hi ha per tot arreu, uns quants milers, prestatgeries que arriben al sostre totes plenes de llaunes de cel·luloide, aquell material que ja no s'estila, que sembla condemnat a la desaparició, a ser soterrat sota la pesada llosa de la digitalització. "Els temps canvien i un s'ha d'adaptar", m'explica amb certa resignació però també amb el lloable pragmatisme de qui sap reinventar-se. Des d'aquí surten pel·lícules cap a tot arreu: filmoteques, cineclubs, centres culturals i institucions que desitgen projectar-les.

Fa poques setmanes el cine Verdi va programar un deliciós cicle de la productora britànica Ealing: *El quintet de la mort*, *L'home del vestit blanc*, *Or en barres...* Va ser el Joan qui en va comprar els drets i les va subtítular. Ara estan a disposició de qui ho desitgi. També hem pogut revisar recentment *L'home tranquil*, *Esmorzar amb diamants* o *El Padri*. Ha fet el mateix amb in comptables films i directors fonamentals. De Rossellini a Cecil B. De Mille, passant per John Ford, Visconti, Jerry

Col·lecció
 Té una quinzena d'aparells, i funcionen, llestos per passar revista

Devoció
 Ja són 32 anys recuperant pel·lícules, algunes quasi oblidades o mai vistes

Lewis, Hitchcock i Fellini. Sempre cinema clàssic i en versió original subtítulada. El seu trajecte en aquest món va començar l'any 1983 amb l'empresa Cooper Films. El primer film que van distribuir va ser *Mister Arkadin*, d'Orson Welles. Ja són trenta-dos anys de devoció per la recuperació de pel·lícules estrenades molts anys abans, algunes quasi oblidades, d'altres mai vistes o mutilades per l'ànima castradora de la censura. Recorda amb estima l'esdeveniment que va suposar reobrir el cinema Moderno –després Cinemes Lauren i ara Cine Girona–, tancat durant molts anys, i reposar-hi *El gatopardo* de Visconti amb honors d'estrena.

Els nous temps

Lamenta que mai hagin rebut el suport ni la subvenció de cap organisme oficial –"El cinema clàssic no els interessa gens"– però evita queixar-se gaire i només li interessa continuar treballant fins que es pugui. De fet, els últims films que han adquirit són ja en format digital i és obvi que les necessitats dels nous temps demanen adaptar-se a la tècnica que permet la supervivència i el creixement d'aquest art fonamental. De la manovella es va passar al so, després al color, les pantalles grans, el Cinemascope, els 70 mm, el vídeo, el DVD i així fins allà on dicti l'evolució. Cada dia tanquen més cinemes

i sembla que això no preocupi a ningú. Hi segueix havent moltes pantalles però són tot multisales. Hi ha qui es queixa que anar al cine és car. Sí, esclar, qualsevol cosa és caríssima si la comparem amb el fet de prémer un botó del teclat per descarregar il·legalment una pel·lícula.

Ell s'enrecorda de les sessions dobles al barri: el Verdi, el Delicias, el Roxy i el Máximo. Vivim en un temps en què l'acció d'anar al cinema ha deixat de ser important per a la vida quotidiana del ciutadà. "Ara és un afegit, un a més a més, un plus sense excessiva importància més enllà del pur entreteniment", precisa amb recança. A ell les pel·lícules d'avui no és que li interessin gaire però per això existeix el cinema de més d'un segle, no? Llarga vida a iniciatives com el Phenomena, dedicat a reivindicar i prestigiar l'acció d'anar al cine, de fer cua per comprar l'entrada i entrar a la sala fosca amb la cortina de vellut que es descorre quan comencen anuncis i tràilers.

El Joan és una cosa així com un lliurepensador del cinema, un franc tirador que distribueix pel·lícules perquè li agraden a ell. De petit feia teatrins amb caixes de cartró i de més gran va treballar d'oficinista a la Metro-Goldwyn-Mayer. Ara es mira pel·lís de tant en tant a la seva pròpia sala de projecció. Al costat de milers de bobines i amb el so d'una màquina de fons. —